

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 13CoP/20/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6722201910
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ama Odalošová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6722201910.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Amy Odalošovej a členov senátu Mgr. Kataríny Katkovej a JUDr. Vladimíra Šalamúna, vo veci starostlivosti súdu o maloleté deti N., O., nar. XX. XX. XXXX a U., nar. XX. XX. XXXX, v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen, deti rodičov L. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom Ul. XX. marca č. XX, XXX XX S. U. a O. N., nar. XX. XX. XXXX, trvale bytom Ul. XX. marca č. XX, XXX XX S. U., v konaní zastúpený advokátom JUDr. Miroslavom Koničekom, so sídlom Advokátskej kancelárie A. Bernoláka 6, 034 01 Ružomberok, o návrhu rodičov maloletých detí na zrušenie ústavnej starostlivosti, o odvolaní otca maloletých proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 15P/23/2022-201 zo dňa 21. 03. 2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 15P/23/2022-201 zo dňa 21. 03. 2023
o t v r d z u j e.

p

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie rozhodol tak, že výrokom: I/ návrh zamietol, výrokom II/ žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania, výrokom III/ rozhodol, že trovy ohliadky znáša štát.

2. V odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie uviedol, že podaným návrhom žiadali rodičia maloletých detí o zrušenie ústavnej starostlivosti ich maloletých detí O. a U., z dôvodu, že sa o deti chcú riadne starať, majú vytvorené vhodné bytové a rodinné podmienky pre starostlivosť o maloleté deti, maloleté deti by sa radi vrátili do biologickej rodiny. Vedia si predstaviť každodenné činnosti v rodine a prípravu detí do školy a na vyučovanie. Okrem úpravy pomerov v rodine rodičia poukazovali aj na nezvládnutie starostlivosti o maloleté deti práve zariadením, v ktorom sú deti momentálne umiestnené a to CDR Ružomberok a to predovšetkým v súvislosti s incidentom, ku ktorému došlo u maloletého U. v súvislosti, s ktorým prebieha trestné konanie a tiež s poukazom na vyjadrenia detí, že sú hladné, deti nie sú dostatočne ustrojené, majú vši a fajčia. Rodičia boli presvedčení o tom, že sú schopní zabezpečiť vhodnú a adekvátnu starostlivosť o maloleté deti s tým, že v rodinnom prostredí u nich ich deti budú rešpektovať a budú sa správať slušne, nebudú zanedbávať školskú dochádzku, dohliadnu, aby nepožívali alkoholické nápoje a nefajčili. Bývajú v rodinnom dome, majú aj záhradku. Okrem otca maloletých detí a matky, ktorí žijú ako druh a družka, v spoločnej domácnosti býva aj brat otca maloletých detí, plnoletá dcéra H., syn W., syn O. (ktorý je vo výkone trestu odňatia slobody) a maloletá dcéra D.. Brat otca maloletých detí má k dispozícii kuchynku, kde spáva. V dome má rodina k dispozícii jednu izbu a chodbu. V chodbe spáva syn W. a U., keď príde na sviatky alebo prázdniny. Elektriku v dome nemajú, avšak majú solárne panely, cez ktoré nabíjajú tablety, telefóny. V izbe je piecka, v ktorej kúria tuhým palivom a na dvore majú studňu. V dome je suché WC. Matka maloletých detí očakáva narodenie ďalšieho maloletého dieťaťa. S deťmi

sú v kontakte prostredníctvom mobilných telefónov a v čase prázdnin a sviatkov kedy chodievajú do domácnosti. Obaja rodičia uviedli, že problémy s alkoholom nemajú, prestali požívať alkoholické nápoje. Niet dôvodu, pre ktorý je aj naďalej bránené rodičom starať sa o vlastné maloleté deti. Poukazovali na zmenu pomerov s tým, že sa upravili bytové pomery v rodine maloletých detí. Maloleté deti majú kde spať, majú podmienky pre prípravu do školy, v domácnosti je zabezpečený hygienický štandard a teplo. Majú záujem postarať sa o vlastné deti, sú splnené zákonné podmienky pre zmenu rozhodnutia a navrátenie maloletých detí do domáceho prostredia k rodičom.

3. Kolízny opatrovník na základe šetrenia pomerov v rodine maloletých detí nesúhlasil so zrušením ústavnej starostlivosti u maloletých detí N. U. a O.. Poukázal na to, že rodičia prezentujú snahu o zlepšenie svojich sociálnych, bytových a ekonomických pomerov, ale od umiestnenia detí do krízového strediska, neskôr do CDR pre zlepšenie svojich pomerov neurobili nič.

4. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie - šetrením kolízneho opatrovníka, správou Centra pre deti a rodiny (ďalej CDR) Ružomberok ohľadom správania sa maloletých detí, správou od triednych učiteľov maloletých detí, zistením názoru maloletých detí pre účely zrušenia ústavnej starostlivosti, ktorý viedla psychologička CDR Ružomberok, výsluchom maloletých detí za prítomnosti rodičov detí dňa 11.11.2022, stanoviskom a vyjadreniami Centra pre deti a rodiny Ružomberok zo dňa 06.03.2023, 16.03.2023, ohliadkou v domácnosti rodičov maloletých detí súdom za prítomnosti aj právneho zástupcu otca maloletých detí, ako aj za prítomnosti kolízneho opatrovníka, správou Sociálnej poisťovne a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen, Referát prvého kontaktu pre HN, NV a ŠSD Zvolen, správou Obce Veľká Lúka, pripojenými spismi a iným, na základe vykonaného dokazovania zistil skutočný stav, ktorý okresný súd posudzoval podľa § 55 ods. 3 zák. o rodine.

5. Súd prvej inštancie z pripojených spisov zistil, že naposledy súd rozhodoval vo veci maloletých detí N. v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/124/2015, kde vo veci rozhodol rozsudkom dňa 15.12.2015 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 07.06.2016 tak, že u maloletých detí N. U., nar. XX.XX.XXXX a O., nar. XX.XX.XXXX nariadil ústavnú starostlivosť v Detskom domove Ružomberok. Súčasne uložil rodičom maloletých detí povinnosť prispievať na výživu maloletých detí výživným vo výške 30% zo sumy životného minima na každé nezaopatrené neploleté dieťa zvlášť na účet Detského domova Ružomberok. Uvedeným rozhodnutím bolo rozhodované aj o starších súrodencov maloletých detí, ktoré sú už t.č. ploleté. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňom 27.07.2016. Z rozhodnutia vyplynulo, že súd konštatoval splnenie zákonných podmienok k umiestneniu maloletých detí do ústavnej starostlivosti vzhľadom k tomu, že rodičia od ich umiestnenia na základe predbežného opatrenia nevyvinuli žiadnu snahu k tomu, aby si upravili svoje rodinné pomery, navyše otcovým zavinením došlo k zníženiu dávky hmotnej pomoci, pričom po finančnej stránke by rodičia neboli schopní zabezpečiť výživu maloletým deťom bez ohrozenia na ich živote a zdraví. Taktiež súd prihliadol k tej skutočnosti, že otec si neplní povinnosti voči obci, matka pri dlhodobej práceneschopnosti nemala snahu si požiadať o invalidný dôchodok. Pri nariadení ústavnej starostlivosti prihliadol súd aj na problémové správanie detí, ako aj k tomu, že nemajú osvojené hygienické návyky, nie sú schopné sa sústavne pripravovať na vyučovanie, pričom v škole sú problémové.

6. Rozhodnutiu o nariadení ústavnej starostlivosti predchádzalo konanie vedené pod sp. zn. 7P/43/2014 zo dňa 12.12.2014, kde súd predbežným opatrením odovzdal dočasne maloleté deti do starostlivosti krízového strediska Amoret Lučenec. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňom 23.02.2015 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 17.02.2015.

7. Vzhľadom na návrh rodičov maloletých detí okresný súd posudzoval návrh na zrušenie ústavnej starostlivosti v zmysle ustanovenia § 55 ods. 3 ZR. Podľa ustanovenia § 55 ods. 3 ZR súd zruší ústavnú starostlivosť najmä vtedy, ak maloleté dieťa možno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo ak zanikli dôvody, pre ktoré bola nariadená.

8. Okresný súd skúmal, či zanikli dôvody, pre ktoré bola ústavná starostlivosť nariadená, skúmal dôvody, ktoré viedli súd k umiestneniu detí do ústavnej starostlivosti a následne zmenu skutočností, pre ktoré boli maloleté deti umiestnené do ústavnej starostlivosti.

9. Súd prvej inštancie konštatoval, že pokiaľ išlo o neupravené rodinné pomery došlo k čiastočnému zlepšeniu pomerov a prostredia v rodine rodičov maloletých detí. Nedošlo k odstráneniu všetkých

nedostatkov, išlo o písací stôl pre deti, zabezpečenie osvetlenia tak, aby sa deti mohli učiť, zároveň okresný súd v tejto súvislosti poukázal na početnosť členov v domácnosti, ktorá obýva jednu miestnosť a čoskoro do domácnosti pribudne ďalšie maloleté deti. Pri ohliadke obydli rodíčov maloletých detí bolo zistené, že v domácnosti sa varí, je tam teplo, rodina má priamo v izbe zabezpečené suché WC, na dvore sa latrína nenachádza. Voda je v domácnosti v bandaskách a na dvore je studňa s úžitkovou vodou. V čase ohliadky boli opraté veci, ktoré sa sušili tak pri šporáku, ako aj vonku na priedomí. Okresný súd však konštatoval nie celkom uspokojivé podmienky na výchovu a starostlivosť o maloleté deti a to predovšetkým v súvislosti s rozbitými oknami, elektrickou energiou, ktorú podľa vyjadrenia otca majú zabezpečovať dva solárne panely, avšak tieto slúžia na nabíjanie tabletov a mobilných telefónov. Pokiaľ teda súd skúmal rodinné pomery a domácnosť, do ktorej by mali byť deti vrátené konštatoval úpravu len čiastočne s tým, že otec maloletých detí opakovane uvádzal tie isté skutočnosti ohľadne zlepšenia podmienok ako v roku 2015 avšak od roku 2015 dom, resp. izbu, v ktorej rodina žije ani len nevymaľoval.

10. Ďalším dôvodom, pre ktorý boli maloleté deti umiestnené do CDR Ružomberok boli finančné podmienky v rodine maloletých detí, kde bolo zo strany súdu vytykané nedostatočné finančné zabezpečenie rodiny, keď neboli schopní rodičia bez ohrozenia života a zdravia zabezpečiť rodinu. Otec si znížil dávku v hmotnej núdzi a nebol schopný si zabezpečiť príjem a rovnako matka si nepožiadala ani o invalidný dôchodok. V rámci konania v danej veci ohľadom zrušenia ústavnej starostlivosti okresný súd dospel k záveru, že nedošlo k žiadnej zmene na strane rodičov maloletých detí ohľadom finančného zabezpečenia rodiny. Dá sa povedať, že rodina je v rovnakej ak nie v horšej situácii. Otec maloletých detí nie je evidovaný ako nezamestnaný, nepoberá dávku vyplácanú sociálnou poisťovňou a z evidencie bol opakovane vyradený pre nespokojnosť. Od roku 2015 je nezamestnaný a je posudzovaný dávkou v hmotnej núdzi spolu s partnerkou L. N. v sume 179,-- Eur mesačne. Matka maloletých detí rovnako nepožiadala o priznanie invalidného dôchodku a jediným príjmom je príspevok vyplácaný v sume 30,-- Eur, ktorý sa v posledných dvoch mesiacoch zvýšil na sumu 60,-- Eur na maloleté dieťa. Rodine finančne vypomáha dospelá dcéra H., ktorá podľa vyjadrenia rodičov pracuje vo Zvolene a býva s nimi v spoločnej domácnosti. Zo strany rodičov maloletých detí nedošlo k zlepšeniu finančnej situácie a ani jeden z rodičov predovšetkým otec neurobili nič preto, aby si zlepšili finančnú situáciu, aby si zabezpečili príjem a aby rodičia boli schopní znášať výdavky na starostlivosť o maloleté deti po finančnej stránke.

11. Najväčším dôvodom, pre ktorý súd rozhodol o umiestnení maloletých detí N. do ústavnej starostlivosti bolo problémové správanie detí. V tom čase išlo o problémové správanie starších súrodencov maloletého U. a O.. Okresný súd pri rozhodovaní o zrušení ústavnej starostlivosti vychádzal zo správ CDR, ako aj triednych učiteľov a psychologov CDR a tiež kolízneho opatrovníka a konštatoval, že u maloletého U. je problémové správanie. Tak ako vyplynulo z posledných správ maloletý U. požil alkoholické nápoje a v dôsledku týchto bol hospitalizovaný v Nemocnici v Ružomberku. Nie je možné v tejto súvislosti konštatovať zanedbanie starostlivosti zo strany CDR Ružomberok tak ako na to poukazovali rodičia maloletých, pretože alkoholické nápoje požil v čase osobného voľna, keď bol na vychádzke s ďalším chlapcom, čo ovplyvniť CDR nemôže. Rovnako sa okresný súd priklonil k vyjadreniu a správe CDR ohľadom fajčenia maloletých detí s tým, že tieto sa naučili fajčiť v domácom prostredí a následne sa aj v tomto zmysle vyjadrujú v rámci pohovorov. Obdobne vyznieva v neprospech rodiny správa ohľadom vší, kde CDR konštatuje zavšívavenie maloletých detí po návrate z pobytu od rodiny s tým, že v rámci CDR majú deti zabezpečený hygienický štandard. Maloletá Marianna potvrdila, že po istom čase v domácom prostredí jej matka alebo sestra vyčesávajú vší. K námietkam rodičov ohľadom zdravotného stavu maloletej O., ktorá prišla do domáceho prostredia na vianočné sviatky chorá, okresný súd uviedol, že otec o tom vedel, maloletej boli dané lieky, ktoré sa bežne dávajú pri ochoreniach horných dýchacích ciest fenistil kvapky na zníženie opuchu a pamycon kvapky antibiotické kvapky na liečbu dutín pri bakteriálnej infekcii. To, že otec aj napriek nepriaznivému zdravotnému stavu trval na tom, že maloletú Mariannu na sviatky zoberie so sebou bolo jeho rozhodnutie, ktoré nie je možné pričítať na vrub CDR. Otec sa rozhodol maloletú zobrať v tomto stave. Maloletá mala predpísané lieky, ktoré jej rodina nedávala. Rodičia maloletých detí vyčítajú CDR tú skutočnosť, že deti nemajú preukážky na zľavu a cestovné im musia hrať. Niet logického vysvetlenia pre takéto tvrdenie s tým, že maloleté deti majú cestu vlakom zadarmo. Preukážky mali vybavené a pokiaľ tieto stratili v domácom prostredí, je to pochybenie zo strany rodiny, rodičom nič nebráni vybaviť takéto preukážky v čase pobytu maloletých detí v domácom prostredí, ktoré sa dajú vybaviť na ktorejkoľvek osobnej stanici s občianskym preukazom zákonného zástupcu a rodným listom maloletého dieťaťa. Rodičia maloletého U. a O. sú aj naďalej zákonnými zástupcami svojich maloletých detí a nariadením ústavnej starostlivosti došlo len k faktickému obmedzeniu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k osobnej starostlivosti o

tieto maloleté deti. Okresný súd v správaní CDR nevidel pochybenia tak ako na ne poukazovala či už matka alebo otec maloletých detí. Okresný súd vychádzal zo správ predovšetkým učiteľov maloletých detí, ako aj psychologičky CDR, ktorá vykonávala s maloletými pohovor, z ktorých vyplynulo, že obe maloleté deti potrebujú pomoc pri príprave na vyučovanie, nie sú samostatné, potrebujú žiť v prostredí, kde sa im niekto pravidelne a intenzívne venuje. U maloletej O. bolo konštatované, že táto nie je samostatná, potrebuje, aby sa s ňou niekto pravidelne a systematicky učil, robil s ňou domáce úlohy, kontroloval jej pripravenosť do školy. Učiteľia vyjadrili pochybnosti o tom, či rodičia dokážu poskytnúť vhodné podmienky najmä na osobnostný a intelektuálny rast svojich maloletých detí, ako aj vhodné podmienky na bývanie a učenie. Navyše u maloletého U. bolo doslova uvedené, že návrat do domáceho prostredia nie je vhodný, nakoľko je ohrozená jeho budúcnosť a nádej na zlepšenie životných podmienok v prípade návratu domov. V prípade návratu domov je jeho budúcnosť čo sa týka vzdelania ohrozená. Aj keď obe maloleté deti prejavili túžbu vrátiť sa do rodiny a do prostredia, z ktorého pochádzajú, CDR bolo konštatované, že pri návratoch z rodiny a z rodinného prostredia nehovorila o žiadnych zážitkoch s rodičmi. Povedia, že sa mali dobre. Obe deti sú charakterizované ako ľahko ovplyvniteľné a osoby, ktoré dokážu rýchlo meniť názor aj na návrat do biologickej rodiny. Pri maloletom U.ovi okrem iného bolo uvedené, že psychologička nevyklučuje u neho zmenu názoru aj na základe posledného pobytu doma, keď sa chce vrátiť do domáceho prostredia, predovšetkým z toho dôvodu, že doma nemusí nič robiť a nemá pevne stanovený režim. Vzhľadom aj na problémové správanie predovšetkým u maloletého U. okresný súd dospel k záveru, že nezanikli dôvody, pre ktoré bola ústavná starostlivosť nariadená.

12. Okresný súd zdôraznil, že si je vedomý ustanovení dohovoru o právach dieťaťa, na ktoré poukazoval právny zástupca otca maloletých detí, ako aj na konštatovanie, že nedostatočné bytové pomery alebo majetkové pomery rodičov maloletého dieťaťa sa nepovažujú za vážne ohrozenie alebo narušenie výchovy. Avšak nevyhovujúce podmienky pre výchovu a starostlivosť o maloleté deti a ponechanie detí v tomto prostredí je možné charakterizovať ako ohrozenie ich zdravého vývoja v prípade, ak sa rodičia maloletého dieťaťa o dieťa riadne nestarajú a neexistuje tu osoba, ktorej by bolo možné zveriť maloleté dieťa do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti. Ak rodičia neposkytujú maloletému dieťaťu základné hygienické, materiálne a iné podmienky, nezabezpečujú dohľad nad maloletým dieťaťom a to aj vo výchovnom prostredí a vzdelávaní, je možné v tomto prípade hovoriť o závažných nedostatkoch spôsobilých narušiť výchovu maloletého dieťaťa. Podľa článku 3. Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí, či ju uskutočňujú verejné alebo súkromné zariadenia sociálnej starostlivosti, súdy, správne alebo zákonodarné orgány. Súd musí skúmať trvalosť situácie, t.j. nedostatočných bytových pomerov alebo majetkových pomerov rodičov maloletého dieťaťa, ako aj reálne možnosti ich vyriešenia a zabezpečenia, ako aj ich existujúci alebo potencionálny vplyv na maloleté dieťa. V tomto prípade okresný súd konštatoval nedostatočné a nevyhovujúce podmienky v spojení s ďalšími okolnosťami pre zdravý vývin maloletých detí a to v dôsledku ich ďalšej prípravy na budúce povolanie, vzdelanie, ako aj schopnosť rodičov adekvátnym spôsobom dohliadať a zabezpečiť starostlivosť o deti, predovšetkým s poukazom na problémové správanie maloletého U. a tiež zdravotný stav u maloletého U.. Rodičia neboli schopní ani v čase návštev maloletých detí týmto podávať lieky, či už v prípade U. predpísané pedopsychiatrom alebo v prípade maloletej O. ošetrojúcim lekárom (fenistil, pamycon). Na základe uvedeného okresný súd dospel k záveru, že nezanikli dôvody ústavnej starostlivosti, pre ktoré bola nariadená.

13. O trovách konania okresný súd rozhodol podľa § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Pokiaľ išlo o trovy konania štátu, ktoré vznikli v súvislosti s ohliadkou na mieste samom a vyhotovovaním fotodokumentácie z uvedenej ohliadky tieto trovy znáša štát.

14. Proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie v súlade s § 355 ods. 1 CSP, v lehote v súlade s § 362 ods. 1 CSP podal odvolanie otec maloletých detí. Navrhol rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť a vrátiť mu vec na ďalšie konanie. Odvolanie podal z dôvodu, že odpadli dôvody pre ktoré bola nariadená ústavná starostlivosť maloletých detí, a to dôvod, že rodičia maloletých detí nedôsledne pristupovali k výchove detí, čím im umožnili záškoláctvo. Má za to, že došlo k podstatnej zmene pomerov na strane rodičov detí a títo sú v súčasnosti schopní a pripravení v dňoch povinnej školskej dochádzky obe maloleté deti osobne pripravovať a sprevádzať do základnej školy v obci Veľká Lúka, o obe maloleté deti sa riadne starať, podľa povinnosti v rozsahu zákona o rodine a prípadne ďalších uložených povinností súdom, alebo príslušným štátnym orgánom, vrátane dohľadu, aby obe maloleté deti sa riadne pripravovali na ich školské povinnosti. Základná škola je asi 2 km od bydliska a dochádza sa tam autobusom.

Ústavná starostlivosť nie je na prospech detí, štát prostredníctvom ústavného zariadenia zjavne zlyháva, lebo sa nedokáže riadne postarať o ich výchovu a prípravu na budúce povolanie a zaradenie do spoločnosti. Dôkazom uvedeného je fakt, že u maloletejXúto vypravilo zariadenie na zimné prázdniny k rodičom v zlom zdravotnom stave a v nevhodnej obuvi a oblečení. Obrana zariadenia, že v tom čase bolo teplé počasie ďalej neobstojí, lebo každému súdnemu človeku musí byť jasné, že v zimnom období sa môže rýchlo zmeniť počasie k horšiemu. Navyše, maloletá XXa nemala k dispozícii potrebné lieky. U maloletého U. v čase ústavnej starostlivosti došlo k tomu, že ho iná dospelá osoba aj za účasti iného chovanca zariadenia zvedla a opila. Voči tejto osobe sa v súčasnosti vedie trestné stíhanie. Zariadenie pri vypravení maloletého U. k rodine mu nenabalo ním užívané lieky. Je potom zarážajúce odôvodnenie napadnutého rozsudku, že rodičia nie sú schopní podávať lieky. Zlyhanie nespôsobili rodičia.

Vzdialenosť medzi bydliskom rodičov a detským domovom, kde sú umiestnené maloleté deti, ako aj majetkové pomery rodičov maloletých detí, im reálne znemožňujú pravidelné navštevovanie maloletých detí, čím dochádza k pretŕhaniu väzieb rodičov maloletých detí s deťmi, čo nie je vhodné v najlepšom záujme detí.

Nie je im známe, prečo sa súd prvej inštancie odchyľil od svojho verbálneho prezentovaného názoru pri ohliadke, že nedošlo k zmene.

Je zarážajúce, že zo správy Obce Veľká Lúka vyplýva, že rodičia holdujú pitiu alkoholu. Táto skutočnosť nebola dokázaná. V konaní bol vykonaný výsluch predavačky v potravinách, ktorá sa vyjadrila, že v týchto potravinách rodičia nekupujú alkoholické nápoje. Ani starostka obce sa nevyjadrila o požívaní alkoholu. Tiež nie je pravdivé tvrdenie, že rodičia majú k dispozícii iba úžitkovú vodu a nie pitnú, nie je pravda, že nemajú k dispozícii elektrickú energiu. Priamo pri ohliadke v dome bolo otcom maloletých detí rozsvietené v izbe svetlo zo solárnych panelov, hoci v zimnom období bola obloha zatiahnutá. Z uvedeného je zrejme, že zamestnanci obecného úradu sú voči rodičom a maloletým deťom zaujatí. Zo správania kolízneho opatrovníka možno dôjsť k záveru, že tento je voči rodičom zaujatý a vykonáva úkony v tom smere, aby u maloletých detí nebola zrušená ústavná starostlivosť.

V konaní sa vykonali výsluchy maloletých detí. Obe maloleté deti vyjadrili svoju vôľu navrátiť sa do rodinného prostredia. Napadnutým rozsudkom sa vôľa maloletých detí ako aj vôľa rodičov nerešpektuje. Otec maloletých detí zastáva názor, že pokiaľ sa štát prostredníctvom svojho ústavného zariadenia nedokáže riadne o maloleté deti postarať a výchovne na ne vplývať a rodičia sú pripravení a schopní primeranej starostlivosti, nemalo by sa za vhodných opatrení a ich následnej kontroly brániť maloletým deťom a ich rodičom v budovaní vzájomných väzieb, ktoré by v tomto prípade mali mať prednosť pred ústavnou starostlivosťou, ktorej riadny výkon štát nie je schopný maloletým deťom poskytnúť.

Navrhol zopakovať alebo doplniť dokazovanie na doplnenie skutkového stavu, ak to odvolací súd považuje za potrebné.

V zmysle čl. 9 Dohovoru o právach dieťaťa, štáty zabezpečia, aby dieťa nemohlo byť oddelené od svojich rodičov proti ich vôli. Poukázal na zachovanie princípov podľa čl. 1 až 13 CMP a aby boli pre maloleté deti zachované všetky ich práva podľa Dohovoru o právach dieťaťa.

15. Kolízny opatrovník k vyjadreniu otca uviedol, že monitorujú rodinu od roku 2007, majú za to, že v najlepšom záujme dieťaťa by bolo, aby čím skôr bolo premiestnené z inštitucionálnej starostlivosti do biologickej rodiny v prípade, že rodičia majú pre výchovu starostlivosť o deti vytvorené vhodné ekonomické, sociálne a aj bytové pomery. Situácia u rodičov maloletých detí sa od umiestnenia detí zmenila ešte k horšiemu. Rodičia nemajú vytvorené vhodné podmienky pre návrat maloletých detí do ich starostlivosti a nie je predpoklad, že by sa situácia v blízkej dobe zmenila k lepšiemu.

Školopovinné deti, ktoré by sa vrátili z CDR a u ktorých by mala byť ukončená ústavná starostlivosť, by v domácnosti rodičov nemali vytvorené vhodné podmienky pre ďalší rozvoj, nakoľko v miestnosti nie je možné vytvoriť kútik pre prípravu detí na vyučovanie, preto aby mali vytvorené svoje súkromie, na ktoré sú zvyknuté v centre. V dome nie je kúpeľňa, kde by vykonávali pravidelnú hygienu, na ktorú sú v centre zvyknuté a vždy po príchode z pobytu rodiny idú priamo do kúpeľne, kde sa osprchujú a urobia si osobnú hygienu. Na tento čas doporučili, aby bol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdený. V prípade, že rodičia upravujú svoje sociálne, ekonomické a bytové pomery tak, aby mohli deťom zabezpečovať primeranú výchovu a starostlivosť a otec by sa zamestnal, rodičia môžu znovu požiadať o zrušenie ústavnej starostlivosti u maloletých detí.

16. Otec maloletých detí vo vyjadrení k vyjadreniu kolízneho opatrovníka uviedol, že na pojednávaní sa vyjadril, že sa zaujíma o zamestnanie a vyhľadáva si prácu, ale vzhľadom k podmienkam na trhu práce v súčasnosti žiadnu prácu ešte nemá. Poukázal na nepodložené tvrdenia kolízneho opatrovníka, uviedol, že kolízny opatrovník vykonáva svoju činnosť v snahe zabrániť zrušeniu ústavnej starostlivosti a zrejme

tak koná v zaujatosti voči pánovi Bartošovi. Štát prostredníctvom ústavného zariadenia vytvára prekážky smerujúce k tomu, aby dlhodobou odlúčenosťou rodičov od maloletých detí pretŕhal všetky vzájomné citové väzby, čo je v rozpore s dohovorom o právach dieťaťa a právnymi predpismi v Slovenskej republike. Navyše, otec maloletých detí v konaní dokázal, že štát prostredníctvom ústavného zariadenia sa dlhodobo a vo viacerých smeroch nedokázal postarať o maloleté deti. Zdôraznil, že za aktuálny zdravotný a psychický stav oboch maloletých detí zodpovedá štát. Údajné naučenie fajčenia U., ako sa uvádza vo vyjadrení, je iba zastieranie faktu, že výchovné pôsobenie pracovníkov ústavného zariadenia zrejme nie je dostatočne odborné a efektívne. Poukázal na to, že vzhľadom na vek maloletých detí je nutné prihliadať aj na ich názor, obe maloleté deti sa blížia veku dospelosti, po dovŕšení ktorého budú musieť byť prepustené z ústavnej starostlivosti. Je nutné, aby už pred nadobudnutím dospelosti boli v rodičovskej starostlivosti, aby si nanovo vybudovali vzťah v rôznych oblastiach pre ich ďalší život, inak bude ich ďalší život v dospelosti v daných podmienkach poškodený.

17. Krajský súd ako súd odvolací preskúmal vec podľa § 65 a § 66 CMP a bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 (a contrario) CSP rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

18. V súlade s § 387 ods. 1, 2 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením rozhodnutia. V súdnej veci nezistil žiadne okolnosti, ktoré by spochybňovali správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, v ktorom súd venoval náležitú pozornosť zisteniu všetkých rozhodných skutočností, dostatočne zistil skutočný stav a mal spoľahlivé a dostatočné podklady pre rozhodnutie o veci. Dôvody, pre ktoré tak urobil správne rozobral v odôvodnení rozsudku. S týmito dôvodmi sa v celom rozsahu stotožňuje aj odvolací súd a v podrobnostiach na ne odkazuje.

19. Odvolací súd v konaní súdu prvej inštancie nezistil vady, ktoré by mali za následok nesprávne rozhodnutie o veci.

20. Predmetom konania je návrh rodičov maloletých detí N. - Y.a U. na zrušenie ich ústavnej starostlivosti. Naposledy súd rozhodoval vo veci maloletých detí N. v konaní vedenom pod sp. zn. 5P/124/2015, vo veci rozhodol rozsudkom dňa 15. 12. 2015 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici zo dňa 07. 06. 2016 tak, že u maloletých detí N., U., nar. 23. 08. 2007 a O., nar. 07. 02. 2011 nariadil ústavnú starostlivosť v Detskom domove Ružomberok, súčasne uložil rodičom maloletých detí prispievať na výživu maloletých detí výživným vo výške 30 % zo sumy životného minima na každé nezaopatrené nepľnoleté dieťa. Uvedeným rozhodnutím bola rozhodnuté aj o starších súrodencoch maloletých detí, ktorí sú už toho času pľnoleté. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 27. 07. 2016. Uvedenému rozhodnutiu predchádzalo konanie vedené pod sp. zn. 7P/43/2014 zo dňa 12. 12. 2014, ktorým súd predbežným oparením odovzdal dočasne maloleté deti do starostlivosti krízového strediska Amuret Lučenec, rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici dňom 23. 02. 2015.

21. Podľa § 54 ods. 3 Zákona o rodine súd zruší ústavnú starostlivosť najmä vtedy, ak maloleté dieťa možno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti alebo ak zanikli dôvody, pre ktoré bola nariadená.

22. Ústavná starostlivosť sa nariaďuje vtedy, ak je výchova maloletého dieťaťa vážne ohrozená alebo vážne narušená, je preukázané, že dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti, ani do pestúnskej starostlivosti. Nariaďuje sa na nevyhnutný čas. Výkon ústavnej starostlivosti je priebežne monitorovaný a hodnotený, a to aj z hľadiska jeho ďalšieho trvania. Nariadenú ústavnú starostlivosť súd bezodkladne zruší, ak pominú dôvody pre jej ďalšie trvanie. Rodinné prostredie je totiž jednoznačne najvhodnejším prostredím pre riadnu výchovu detí, pretože rodina ako model formuje charakter a hodnotový rebríček dieťaťa, jeho citový základ, vzťah k iným ľuďom a k plneniu povinností. Dôvody ústavnej starostlivosti sú taxatívne vymedzené v zákone.

23. Výchova je v celom ZR chápaná v širšom slova zmysle ako starostlivosť o osobu dieťaťa, ktorá zahŕňa starostlivosť o výchovu, zdravie a o rozvoj individuálnych, telesných a duševných schopností

dieťaťa. Výchova predstavuje právo i povinnosť riadiť konanie dieťaťa, použiť primerané prostriedky tak, aby nebola dotknutá dôstojnosť dieťaťa a akokoľvek ohrozené jeho zdravie, jeho duševný, telesný, citový, rozumový a mravný vývoj a vykonávať nad dieťaťom dohľad zodpovedajúci stupňu jeho vývoja. O narušení výchovy dieťaťa možno hovoriť vtedy, ak sa v správaní dieťaťa prejavujú vážne nedostatky, alebo ak prostredie, v ktorom dieťa žije, vykazuje nedostatky takej intenzity, že dochádza k narušeniu jeho telesného, citového, rozumového a mravného vývoja. V prípade zásahu do rodinného života, musí súd preferovať záujmy detí. Povinnosťou štátu a štátnych orgánov, nie je len zabezpečiť ochranu dieťaťu v už konkrétnej narušenej situácii, ale vždy pri rozhodovaní i predvídať ďalší negatívny vývoj, zabrániť ďalším škodám vo vývoji dieťaťa, pričom treba vziať do úvahy skutočnosť, že prevýchova má dlhodobý charakter. Narušenie riadnej výchovy dieťaťa vyplýva vždy zo subjektívnych okolností na strane dieťaťa alebo na strane rodičov. Závažné ohrozenie výchovy dieťaťa môže spočívať buď v okolnostiach na strane dieťaťa, alebo na strane rodičov, resp. osôb, ktoré sa o dieťa osobne starajú, t.j. napr. pre aktuálny nepriaznivý sociálny stav rodičov, pre ktorý nedokážu zabezpečiť riadnu výchovu dieťaťa.

24. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že neboli splnené podmienky na zrušenie ústavnej starostlivosti z dôvodov tak ako to uviedol v odôvodnení rozhodnutia.

25. Okresný súd v bode 13.5. odôvodnenia rozhodnutia správne uviedol, že nevyhovujúce podmienky pre výchovu a starostlivosť o maloleté deti a ponechanie detí v tomto prostredí je možné charakterizovať ako ohrozenie ich zdravého vývoja v prípade, ak sa rodičia maloletého dieťaťa o dieťa riadne nestarajú, neposkytujú maloletému základné hygienické, materiálne a iné podmienky, nezabezpečujú dohľad nad maloletým dieťaťom, a to aj vo výchovnom prostredí a vzdelávaní. V tomto prípade možno hovoriť o závažných nedostatkoch spôsobilých narušiť výchovu maloletého dieťaťa. Vzhľadom na uvedené okresný súd správne vyhodnotil vec, keď dospel k záveru, a to aj v súvislosti s tvrdením rodičov maloletých detí, že sa chcú o svoje deti riadne starať, keď dospel k záveru, že nedošlo k odpadnutiu dôvodov trvania ústavnej starostlivosti. V okresný súd konštatoval nedostatočné a nevyhovujúce podmienky v spojení s ďalšími okolnosťami pre zdravý vývin maloletých detí a to v dôsledku ich ďalšej prípravy na budúce povolanie, vzdelanie, ako aj schopnosť rodičov adekvátnym spôsobom dohliadať a zabezpečiť starostlivosť o deti. Okresný súd okrem iného vychádzal tiež zo správ učiteľov maloletých detí, ako aj psychologičky CDR, ktorá vykonávala s maloletými pohovor, z ktorých vyplynulo, že obe maloleté deti potrebujú pomoc pri príprave na vyučovanie, nie sú samostatné, potrebujú žiť v prostredí, kde sa im niekto pravidelne a intenzívne venuje. V záujme maloletých detí je poskytnúť im vhodné podmienky najmä na osobnostný a intelektuálny rast, ako aj vhodné podmienky na bývanie a učenie, tak aby nebola ohrozená ich budúcnosť a nádej na zlepšenie životných podmienok. V prípade návratu domov by bola ich budúcnosť čo sa týka vzdelania ohrozená. Aj, keď obe maloleté deti prejavili túžbu vrátiť sa do rodiny a do prostredia, z ktorého pochádzajú, CDR bolo konštatované, že pri návratoch z rodiny a z rodinného prostredia nehovorila o žiadnych zážitkoch s rodičmi. Obe deti sú charakterizované ako ľahko ovplyvniteľné osoby, ktoré dokážu rýchlo meniť názor aj na návrat do biologickej rodiny. Pri maloletom U.ovi okrem iného bolo uvedené, že psychologička nevyklučuje u neho zmenu názoru aj na základe posledného pobytu doma, keď sa chce vrátiť do domáceho prostredia, predovšetkým z toho dôvodu, že tam nemusí nič robiť, nemá pevne stanovený režim, z letných prázdnin, ktoré strávil doma s rodinou prišiel frustrovaný bez cieľa v živote, nechce nič robiť a o nič sa nezaujíma, dokonca už nechce ísť na odborné učilište.

26. Odvolateľ v odvolaní namietal, že už odpadli dôvody pre ktoré bola nariadená ústavná starostlivosť maloletých detí. Odvolací súd k tejto námietke otca uvádza, že súd prvej inštancie zameral dokazovanie na zistenie, či zanikli dôvody, pre ktoré bola nariadená ústavná starostlivosť, na základe vykonaného dokazovania dospel k správne záveru, že tieto dôvody nezanikli, v prostredí rodičov zistil nedostatočné a nevyhovujúce podmienky pre zdravý vývin maloletých detí, a to v korelácii ich ďalšej prípravy na povolanie, vzdelanie, ako aj schopnosť rodičov adekvátnym spôsobom dohliadať a zabezpečiť starostlivosť o deti. Pokiaľ rodičia uvádzajú, že sú v súčasnosti schopní a pripravení zabezpečiť výchovu a starostlivosť o maloleté deti, zo zisteného skutočného stavu je zrejmé, ako to konštatoval súd prvej inštancie, že rodičia len uvádzajú, že dôjde k zlepšeniu prostredia, avšak od nariadenia ústavnej starostlivosti sa situácia nijako nezmenila. Okresný súd sa tiež vysporiadal s tvrdením otca, že: „ústavná starostlivosť nie je na prospech detí, štát prostredníctvom ústavného zariadenia zjavne zlyháva, lebo sa nedokáže riadne postarať o ich výchovu a prípravu na budúce povolanie a zaradenie do spoločnosti, pričom poukázal na to, že maloletú Marianu vypravilo zariadenie na zimné prázdniny k rodičom v zlom zdravotnom stave a v nevhodnej obuvi a oblečení. Obrana

zariadenia, že v tom čase bolo teplé počasie ďalej neobstojí, lebo každému súdnemu človeku musí byť jasné, že v zimnom období sa môže rýchlo zmeniť počasie k horšiemu. Navyše, maloletá Mariana nemala k dispozícii potrebné lieky. U maloletého U. v čase ústavnej starostlivosti došlo k tomu, že ho iná dospelá osoba aj za účasti iného chovanca zariadenia zvierla a opila, zariadenie pri vypravení maloletého U. k rodine mu nenabalo ním užívané lieky. S dôvodmi, ktoré uviedol súd prvej inštancie sa v plnom rozsahu stotožňuje aj odvolací súd, pričom poukazuje na to, že rodičia maloletého U. a O. sú aj naďalej zákonnými zástupcami svojich maloletých detí a nariadením ústavnej starostlivosti došlo len k faktickému obmedzeniu rodičovských práv a povinností vo vzťahu k osobnej starostlivosti o tieto maloleté deti, je teda na rodičoch, aby v čase, keď sú maloleté deti v ich starostlivosti zabezpečili im vhodné oblečenie a tiež zabezpečili, aby v prípade choroby sa podrobovali liečebnému režimu, vrátane zabezpečenia im liekov. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že otec mal. O. vedel o jej zdravotnom stave, a teda bolo na ňom aby aktívne pristupoval k tomu aby sa jej zdravotný stav nezhoršil, aby jej zabezpečil lieky. Okresný súd zistil, že pokiaľ ide o medikamentóznú liečbu maloletého U., ktorý má psychické problémy rodičia nerešpektujú liečbu a nepodávajú mu liečivá, čo potvrdil aj maloletý U. (otec mu povedal, aby ich nejedol, pretože mu stvrдне pečeň a bude z nich magor). Po konzultácii zo strany lekára CDR bolo oznámené, aby mu lieky domov nedávali, že ich cez pobyt u rodičov užívať nemusí, preto bolo zo strany CDR upustené od podávania liekov v čase návštevy U. v rodine. Pokiaľ odvolateľ poukazyval na to, že maloletý U. požil alkoholické nápoje, okresný súd správne uzavrel, že nie je možné v tejto súvislosti konštatovať zanedbanie starostlivosti zo strany CDR Ružomberok, pretože alkoholické nápoje požil v čase osobného voľna, keď bol na vychádzke s ďalším chlapcom, čo ovplyvniť CDR nemôže. Odvolací súd poukazuje na to, že išlo o vadné správanie dieťaťa, avšak ojedinelé nie opakované, čo aj CDR rieši.

Pokiaľ ide o námietku odvolateľa, že je zarážajúce, že zo správy Obce Veľká Lúka vyplýva, že rodičia holdujú pitiu alkoholu, odvolací súd udáva, že z odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie takýto zistený stav nevyplýva a nešlo ani o skutočnosť, ktorá by mala vplyv na rozhodnutie o veci. Z odôvodnenia rozhodnutia je zrejmé, že rodičia nenakupujú alkoholické nápoje v potravinách, čo uviedla aj starostka Obce. Pokiaľ odvolateľ uviedol, že nie je pravdivé, že rodičia majú k dispozícii iba úžitkovú vodu a nie pitnú, odvolací súd udáva, že v konaní bolo len zistené, že v dome nie je verejný vodovod a v studni na dvore je iba úžitková voda. Pokiaľ odvolateľ namietal, že nie je pravda, že nemajú k dispozícii elektrickú energiu, že priamo pri ohliadke v dome bolo otcom maloletých detí rozsvietené v izbe svetlo zo solárnych panelov, hoci v zimnom období bola obloha zatiahnutá, odvolací súd udáva, že súd prvej inštancie zistil, že rodina využíva elektrinu z dvoch solárnych panelov.

27. Odvolateľ v odvolaní namietal, že vzdialenosť medzi bydliskom rodičov a detským domovom, kde sú umiestnené maloleté deti, ako aj majetkové pomery rodičov maloletých detí, im reálne znemožňujú pravidelné navštevovanie maloletých detí, čím dochádza k pretŕhaniu väzieb rodičov maloletých detí s deťmi, čo nie je vhodné v najlepšom záujme detí. K tejto námietke odvolací súd udáva, že uvedené nespôsobuje vecnú nesprávnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie, súd prvej inštancie správne zisťoval, či zanikli dôvody, pre ktoré bola nariadená ústavná starostlivosť a dospel k záveru, že jej dôvody nezanikli. Rodičia majú právo stretávať sa so svojimi deťmi, sú im vytvorené podmienky na stretávanie sa s deťmi, deťom je tiež umožnený pobyt u rodičov, telefonický kontakt.

28. Vzhľadom na vyššie uvedené, keďže odvolací súd nezistil vecnú nesprávnosť rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a to aj v závislom výroku, ktorým súd prvej inštancie rozhodol o trovách konania. Pre úplnosť odvolací súd udáva, že počas celého výkonu verejnej starostlivosti o dieťa je minimálnym štandardom plnenia pozitívneho záväzku štátu, že v pravidelných intervaloch prehodnocuje situáciu v rodine z hľadiska perspektívneho obnovenia rodinného života, či rodičia už nestabilizovali svoju situáciu a nie sú už schopní zabezpečiť osobnú starostlivosť o svoje dieťa, prípadne či neodpadli dôvody, pre ktoré bola ústavná starostlivosť nariadená.

29. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s § 52 CMP, za použitia § 2 ods. 1 CMP, § 396 ods. 1 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

30. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov členov senátu 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP.).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcim konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Strany konania majú možnosť zvoliť si advokáta alebo obrátiť sa na Centrum právnej pomoci so žiadosťou o poskytnutie právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP). Žiadateľ, u ktorého hrozí nebezpečenstvo zmeškania lehoty, môže zároveň so žiadosťou požiadať centrum o predbežné poskytnutie právnej pomoci (§ 11 ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z.).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Ak má dovolanie vady podľa § 429 a dovolateľ na výzvu súdu prvej inštancie na odstránenie väd neodstráni vady, následkom neodstránenia väd dovolania je odmietnutie dovolania.

Ak povinný dobrovoľne nesplní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie ani na základe výzvy na plnenie (§ 379 ods. 1 a 2 CMP), môže mu súd uložiť pokutu do 1.000,- Eur (§ 382 ods. 1 CMP), rozhodnúť o zastavení výplaty rodičovského príspevku a prídavku na dieťa a príplatku k prídavku na dieťa (§ 383 ods. 1 CMP) alebo odňať maloletého tomu, u koho podľa rozhodnutia nemá byť a postarať sa o jeho odovzdanie tomu, komu bolo podľa rozhodnutia zverené, alebo tomu, komu rozhodnutie priznáva právo na styk s maloletým po obmedzený čas, alebo tomu, kto je oprávnený neoprávnené premiestneného alebo zadržaného maloletého prevziať (§ 386 ods. 1 CMP), a to všetko aj bez návrhu (§ 376 ods. 2 CMP).